

FRÅGOR TILL DOCENT MIA ÖSTERLUND – del I

1. I ljuset av diskussionen om det rådande läsklimatet i Norden och den tuffa konkurrensen om barns uppmärksamhet, med sitt fokus på skärmburet innehåll, vilken betydelse ska man tillmätta satsningar på läsfrämjande projekt, och då specifikt projektet "Den Nordiska Bokslukaren"?

Betydelsen av samnordiska satsningar som Den nordiska bokslukaren går inte att underskatta. I en tid då det nordiska perspektivet dels utmanats och utarmats (nedskärningar i budget där klimat kör över kultur, indragna satsningar med mera) samtidigt som pågående klimatkris och krislägen visat på vikten av nordiskt nätverkande på alla samhällsplan är DNB uttryckligen ett sådant konkret handlingspaket som bemöter det forskare och debattörer och inte minst jurymedlemmarna i NR BU-jury och Det nordiska lyftet upprepade gånger påtalat nämligen att de nordiska böckerna måste resa i Norden. Kanaler för att sprida dem är a och o, detta svarar DNB direkt på och på ett välunderbyggt, professionellt och mångsidigt sätt. Synergieffekterna är påfallande många och djupgående. Genom att satsningen riktar sig till lägre åldrar kan föräldrar lätt involveras och en fördel är att materialet kan spridas på flera nordiska språk och således främja användandet av blandinaviska. Materialet är delvis skärmburet och överbryggar således konkurrensen från skärmmedier. DNB är ett imponerande och välskräddat projekt som konkretiserar läsfrämjande på bästa sätt.

2. Sett ur ett forskningsperspektiv – i händelse av ett ev uppföljningsprojekt ("Den Nordiska Bokslukaren II"), borde man förändra eller tillföra något sett till hur barns läsande ser ut idag 2023?

De nordiska bilderböckerna passar även utmärkt för äldre barn, materialet kunde med fördel anpassas för högstadiet och gymnasiet, då även nordisk barnlitteraturforskning kunde användas. Just detta med att använda bilderboken med äldre barn och unga är något forskningen intresserar sig för se tex Katrina Åkerholms kommande avhandling och artiklar, eller DIPI-projektets publikation om challenging picture books där nordiska bilderböcker diskuteras, där förs den nordiska modellen ut internationellt.

3. Pedagogiskt stödmaterial till pedagoger med läsgrupper som använder nordiska bilderböcker kan antas vara ett projektfokus med relativt begränsad konkurrens nationellt i Norden. Hur ser du på möjligheten till bredare

spridning av metoden - vem eller vilka skulle organisatoriskt kunna förväntas ta vara på kunskaper och erfarenheter och praktiskt arbeta i projektets anda i ett längre perspektiv?

NBS passar för lärarutbildningar i Norden där studenter kunde vidareutveckla materialet, exempelvis kunde de litterära priserna och barnbokskritiken ingå. Modellen kunde också spridas internationellt med sikte på att öka synligheten för nordisk barnlitteratur globalt. Intresse finns.

4. Ur ditt perspektiv som expert inom forskningsområdet barnlitteratur, vad kunde vara intressant att veta om läspedagogerna och deras ev litteraturstrategier i samband med arbetet med läsgrupper som arbetar med nordiska bilderböcker för barn?

För mej som forskare vore det intressant att höra hur mycket av den digra forskning som finns som används, dvs hur aktuella teorier som exempelvis petrokapitalism, plantstudier eller annat tas i bruk för att skapa fördjupande samtal om bilderböckerna. Intressant är vilken forskning som ligger bakom de pedagogiska valen, men också hur de läsande barnen tar emot böckerna, både det verbala och det visuella samt om metoden väcker läslust och sporrar analysförmåga, även hur kreativa metoder integreras och hur språkinläring integreras vore spännande att ta del av.

FRÅGOR TILL DOCENT MIA ÖSTERLUND – del II

1. I svaret på fråga 1 i mina tidigare frågor till dig, står det att "Genom att satsningen riktar sig till lägre åldrar kan föräldrar lätt involveras". Vid fråga 3 nämner du att "DNB passar för lärarutbildningar i Norden där studenter kunde vidareutveckla materialet, exempelvis kunde de litterära priserna och barnbokskritiken ingå".

- *Är det också din tanke – att det skulle kunna göras möjligt att studenter vid lärarutbildningar i Norden kunde få i uppdrag att vidareutveckla materialet i DNB och härigenom underlätta också för föräldrar att involveras i läsningen av nordiska bilderböcker för barn och därmed även ytterligare bredda kretsen av mottagare av materialet?*
- *Ja det tycker jag att är en rimlig väg. Det är centralt att lärarutbildningar är involverade. Dessa vägar nås föräldrar exempelvis*

genom föräldramöten om läsning. Har själv hållit flera sådana i både dagis och lågstadier.

2. I ditt svar på fråga 2 här nedan, nämner du att de nordiska bilderböckerna även är lämpliga för äldre barn och tar upp att detta är något som nordisk barnlitteratur forskning intresserar sig för, t ex genom Katrina Åkerholms kommande avhandling och artiklar, eller DIPI-projektets publikation "Exploring challenging picture books in education" där nordiska bilderböcker diskuteras, och där den nordiska modellen diskuteras och förs ut internationellt.

- *Om du skulle ange ett motsvarande nu pågående forskningsprojekt avseende yngre barn vilket skulle det vara, och med vilken publikation i åtanke? Ser du något projekt med direkt relevans och intresse för DNB (DNBs följeforskning) att titta mot?*
- *Pågående projekt om bilderboken i undervisning vid Oslomet där en antologi på Routledge och temanummer av barnlitteraturtidskrifter är under arbete, lett av Åse Marie Ommundsen OsloMet, satsningar vid barnträdgårdsutbildningen vid ÅA.*
- *I februari kommer min bok Tidsligheter på SLS-förlag, den handlar mycket om hur barnlitteratur kan läsas i en antropocen era och innehåller artiklar om litteraturredaktik utgående från bilderböcker.*
- *Konferensen IRSL 2020 koncentrerade sig på pedagogic entaglements och deras bok har just utkommit Macarena Gonzales är redaktör, där kan finnas relevanta bidrag.*
- *Anna Nordenstam och Kristina Hermanssons Bilderboken i förskolan kommer på Studentlitteratur inom kort, jag har en artikel där om hur förskolan gestaltas i den nordiska bilderboken.*
- *Trine Solstad kommer med en norsk bok om bilderboken i barnehagen, jag medverkar med ett bidrag.*
- *Tror det är saker på g i DK också, men kommer inte på något konkret*
- *Vi bygger ett biämne i litterärt skapande(ordkonst vid ÅA, vi gör en bok om detta kommer på SLS förlag 2025, här berörs även bilderboken i ordkonst och undervisning*
- *Finns ett nordiskt nätverk om bilderboken i förskolan*

3. I svaret till fråga 4 här nedanför, ger du exempel på frågor som kunde intressera ur ett forskarperspektiv, hur aktuella teorier tas i bruk för att skapa fördjupande samtal om bilderböckerna, vilken forskning som ligger bakom de pedagogiska valen, men också hur de läsande barnen tar emot böckerna, både det verbala och det visuella samt om metoden väcker läslust och sporrar analysförmåga, och hur kreativa metoder integreras och hur språkinläring integreras.

Flera av dessa nämnda aspekter undersöks nu i enkät till Referensgruppen (testgruppen med pedagoger och bibliotekarier), för att få veta något om hur respondenterna svarar kring sina strategiska val av barnlitteratur i samband med sina läsgrupper.

Följande aktörer kan förväntas ha intressen kring den kommande rapporten om DNB:

- Finansiären Nordiska Ministerrådet är nyfiken på projektets relevans utifrån nuvarande profil, hur dess utformning och distribution fungerat såsom detta upplevts genom bl a *Referensgruppen* (testgruppen med pedagoger och bibliotekarier). *Arbetsgruppen* (expertis inom området). *Direktörerna* i Nordiska Hus och institut (spridning i Norden och delaktighet, m m), *besöksstatistik från bokslukaren.com (Google Analytics)*, etc.
- DNB-projektets ledning intresserar sig för förutom för ovanstående också för frågor kring framåtrörelsen och fortsättningen efter det att det pågående projektet avslutats, såsom vilka ändringar och tillägg som krävs för att bredda och förstärka genomslaget i den efterföljande processen.
- Publikationens kommande läsare, intresserar sig för rapporten som utges på engelska, utifrån respektive yrkesroll, häribland forskare, pedagoger och bibliotekarier, med intresse för barnlitteratur i Norden.

Läggs samman det som projektet gett sig ut för att utföra, och som följeforskningen haft att undersöka, kunde detta kanske sammanfattas så här:

”Kvalitativa effekter av stödresurser till läspedagoger – den nordiska modellen för läsning av nordiska bilderböcker för barn”. Eller:

”Så upptäcker barnen de nordiska bilderböckerna – kvalitativa effekter av stödresurser till läspedagoger”. Denna är mer direkt för målgruppen och tydlig.

- Vad skulle för dig kunna formulera projektets kärnfråga och samtidigt intressera publikationens förväntade läsare?

Hur nordisk bilderbok sprids, hur kunskap hittas om nordisk barnlitteratur. Min käpphäst är att någon borde skapa en digital plattform med länkar och information till ALL existerande verksamhet kring nordisk barnbok: litterära priser, kritik, ställen där det undervisas, forskning, barnboksinstitut, förbund som Fibul, Mera, Periskop, Barnebokkrikk med mera. Detta har jag lobbats för i årtal för NR och andra, det finns en samsyn på fältet om att detta behövs, det ska inte vara exklusivt för forskare utan på samma sätt som NR lyftet ska det samla forskare, förmedlare, utbildare, författare, kritiker, illustratörer med mera. Det är ju otroligt att NR lyftet resulterat i flera nordiska samarbeten: Linda Bondestam och Laura Ruohonen Hela konkarongen och Jesper Wung Sung och Jenny Lucander Vad bestämmer jag – båda möttes på NRlyftes workshop och nu finns otroliga böcker.

Kärnfråga: bilderboken är för alla åldersgrupper, den nordiska bilderboken är en resurs på alla utbildningsstadier- forskningen ger aktuella ingångar tex Lydia Wistisens om skräpstudier eller barnfattigdom. Detta är läckert och lätt att föra ut till barnen.

Kärnfråga: hur digitala resurser överbryggar avstånd och för nordisk bilderbok närmare varandra, språkliga smakprov, synergier och samarbeten. Videomaterial, titta in i bilderbokberättarens studio, forskaren läser bilderbok, barn intervjuar typ Astrids bokklubb, barn rankar bilderbok norska bokslukarprisen Runebergjunior med mera